

המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים
المقر للترقية المدنية للحياة المشتركة

22 שנים לרצח יצחק רבין מערך פעילות לתלמידי כיתות ד'-ו'

"איזו מדינת ישראל את/ה רוצה?"

מבוא:

השנה נציין שבעים שנים להקמת מדינת ישראל ועשרים ושתיים שנים לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין. שתי נקודות ציון אלה בלוח השנה הישראלי מזמנות עיסוק והתבוננות במדינת ישראל ובחברה הישראלית, זו הזדמנות לדיון ובירור של דילמות כבדות משקל הנוגעות למאפיינים הבולטים של החברה הישראלית ושאפות לגבי עתידה של המדינה בשבעים השנים הבאות.

משטר דמוקרטי מבוסס על ההנחה כי העם הוא שותף אקטיבי בעיצוב החיים הציבוריים, ולנו כאזרחים במשטר דמוקרטי, יש זכות להביע דעה וחובה להשפיע.

מערך הפעילות המוצע מלווה בכרזה "אם רק נדע איך להגיע" ומיועד לתלמידי כיתות ד'-ו'. לאור מגוון הגילאים, השונות בין הכיתות ומאפייני לומדים אחרים, מוצע מערך מודולארי בחירת מהלך ההפעלה נתונה לשיקול דעתך: כדאי לבחור באחת או שתיים מהפעילויות ביום הזיכרון עצמו (לדוגמא, חלק א' וחלק ב') ואת יתר הפעילויות לפרוס על פני השנה כולה, בעיקר לקראת יום העצמאות השבעים למדינת ישראל.

המערך מורכב מחמישה חלקים:

חלק א': עוסק בדמותו של יצחק רבין כילד וכנער, שפעל מתוך תחושת מעורבות ומתוך מסירות לחזון הציוני ולמדינת ישראל.

חלק ב': עוסק בכרזה החינוכית שעוצבה לציון יום הזיכרון ה-22 לרצח יצחק רבין - "אם רק נדע איך להגיע".
חלק ג': עוסק בהצבת יעדים ומטרות / עיצוב חזון אישי ביחס לבית הספר, לקהילה ולסביבתו הקרובה של התלמיד/ה.

חלק ד': עוסק בפער הקיים, לעיתים, בין עמדות למעשים.
חלק ה': עוסק במימוש החזון האישי ומעורבות בקהילה.

מטרות:

- התלמידים יכירו את קורות חייו של יצחק רבין כילד וכנער.
- התלמידים ידונו בכרזה שעוצבה לציון יום הזיכרון ה-22 לרצח יצחק רבין.
- התלמידים ימנו את הישגיה העיקריים של מדינת ישראל ואת האתגרים העיקריים שעומדים מול מדינת ישראל ואת החזון שלה.
- התלמידים ינסחו חזון אישי וערכי ביחס לסביבתם הקרובה.
- התלמידים יבררו את הפער בין ביטוי עמדות לבין יישומן בפועל וידונו בחשיבותה של מעורבות אזרחית.
- התלמידים יציבו יעדים ביחס למימוש חזונם האישי.

עזרים:

מקרון ומחשב (יש לוודא חיבור לאינטרנט)
תמונות מילדותו ומנעוריו של יצחק רבין
כרטיסיות עם ציטוטים מדבריו של יצחק רבין
עותקים של הכרזה החינוכית על גבי גיליון A4 כמספר תלמידי הכיתה

חלק א': פעילות פתיחה

משך הפעילות: 25-40 דקות

המורה יאמר:

לפני עשרים ושתיים שנים בי"ב בחשון תשנ"ו 4.11.1995 נרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין בסיומה של עצרת תמיכה בתהליך השלום שאותו קידם. יצחק רבין נורה על ידי מתנקש יהודי שהתנגד לדרכו המדינית.

המורה ישאל:

- מי היה יצחק רבין?
- היכן נולד? היכן גדל?
- אילו תפקידים הוא מילא?
- כיצד הגיע למלא תפקידים חשובים כל-כך?

המורה ירשום את תשובות התלמידים על גבי הלוח ויאמר:

חייו של יצחק רבין היו שזורים בתולדות מדינת ישראל. בדקות הקרובות נצפה בסרטון קצר המתאר את חייו ואת מותו של יצחק רבין.

למורה:

- להלן שתי חלופות. מומלץ לצפות בהן מראש ולהחליט איזו מתאימה יותר לכיתתך:
סרטון אנימציה מבית בריינפופ (אורכו כשלוש דקות)
https://il.brainpop.com/category_9/subcategory_363/subjects_2834
- או הסרטון " יצחק רבין, חייו ומותו" (כשש וחצי דקות)
<https://www.youtube.com/watch?v=kRBs9x2kj8U>

לאחר ההקרנה יאמר המורה:

יצחק רבין נולד בירושלים בשנת 1922 ומילא שורה ארוכה של תפקידים בזירה הציבורית: מפקד בפלמ"ח, רמטכ"ל, שגריר ישראל בארה"ב, חבר כנסת, שר וראש ממשלה. בשנת 1997, כשנתיים לאחר הירצחו, חוקקה הכנסת חוק הקובע כי מדי שנה בי"ב בחשוון תציין מדינת ישראל את יום הזיכרון ליצחק רבין באמצעות פעילויות העוסקות בדמותו ובחשיבות השמירה על הדמוקרטיה בחברה הישראלית.

המורה יציג תמונות של יצחק רבין הנער (נספח א) וישאל:

- מה אתם רואים בתמונות?
- מתי לדעתכם הן צולמו? על פי מה עניתם? (ניתן להפנות את תשומת הלב לכך שהתמונה צולמה בשחור לבן, לסגנון הלבוש וכו').
- בני כמה נראים לכם המצולמים?
- האם מישהו רוצה לנחש היכן צולמה התמונה ובאיזו סטואציה?

המורה יספר לתלמידים על התמונה:

התמונה צולמה לפני 81 שנים, בשנת 1936. המצולמים כאן הם בני 14 לערך, ביניהם גם יצחק רבין שנולד בשנת 1922. רבין וחבריו מצולמים כאן במהלך תורנות מטבח בבית הספר שלהם בקיבוץ גבעת השלושה

המורה יאמר:

כעת נקשיב לחמש עובדות חשובות על יצחק רבין הילד והנער.

- המורה יבחר מראש חמישה תלמידים ויפקיד בידי כל אחד מהם כרטיסיות מידע (נספח ב') על יצחק רבין (הכרטיסיות ממוספרות מאחד עד חמש על פי סדר כרונולוגי).
- המורה ינחה את התלמידים לקרוא את הכרטיסיות שבידיהם לפי הסדר. (מומלץ לבחור מראש בתלמידים שאינם מתביישים לקרוא בפני חבריהם)

המורה ישאל:

- מה ניתן ללמוד מהכרטיסיות על יצחק רבין בילדותו? במה התבלט כנער?

המורה יקשיב לתשובות התלמידים ויאמר:

חבריו של יצחק רבין תיארו אותו כנער אחראי מאוד, בישן, מסור לחבריו וללימודיו, אך יותר מכל היה מסור לארץ ישראל ולרעיון הציוני - רעיון שיבת העם היהודי לארצו, והקמת מדינה יהודית עצמאית. כאשר יצחק רבין נולד, בשנת 1922, מדינת ישראל טרם הוקמה. רק 26 שנה לאחר מכן בשנת 1948 זכינו למדינה עצמאית וריבונית משלנו. למעשה, כל שנות הילדות והתבגרות של יצחק רבין עברו בארץ ישראל המנדטורית, שהייתה תחת שלטון בריטי.

המורה ישאל:

- מה אתם יודעים על הרקע להקמת המדינה?

המורה יקשיב לתשובות התלמידים ויאמר:

אנו מציינים השנה שבעים שנה להקמת מדינת ישראל. על מנת להכיר את הרקע להקמתה נצפה בסרטון הבא, הממחיש את ההישג העצום בעצם הקמת מדינת ישראל ומציג את יצחק רבין כנער וכבחור צעיר מומלץ מאוד להקרין סרטון של בריינפופ (שאורכו כחמש דקות) הממחיש בצורה בהירה ונגישה את הרקע להקמת המדינה

[/https://il.brainpop.com/he/category_9/subcategory_149/subjects_4433](https://il.brainpop.com/he/category_9/subcategory_149/subjects_4433)

לאחר ההקרנה ישאל המורה:

- מה אתם חושבים על בחירתו של יצחק רבין, שהעדיף לזנוח את חלומו האישי ללמוד הנדסת מים בכדי להתגייס לטובת הכלל, לטובת החברה היהודית בארץ ישראל?

המורה יאזין לתשובות התלמידים ויאמר:

יצחק רבין העיד על עצמו שהיה לו חשוב לפעול לטובת הכלל, לטובת הציבור. היה לו חשוב להיות משפיע, מעורב, לתרום. לטענתו הוא ספג את האווירה הזאת בבית.

המורה יבחר שני תלמידים ויבקש מהם לקרוא כרטיסיות מידע שבהן ציטוט של יצחק רבין (נספח ג') (מומלץ לבחור בתלמידים שאינם מתביישים לקרוא בפני חבריהם).

המורה יאמר:

הציטוט האחרון ששמענו מלמד אותנו שיצחק רבין, כמו כל צבר שגדל בישראל, חש שהוא "חלק ממשוה גדול" שהוא חלק ממעשה גדול או מפרויקט חשוב ועל כן הוא חש מחויב וחייב להיות מעורב.

המורה ישאל:

- מהו אותו "משוה גדול" שיצחק רבין מדבר עליו?

המורה יאסוף תשובות מהתלמידים ויאמר:

כצבר, כילד וכנער שנולד בארץ וחי בה, יצחק רבין חש מחויב להקמת מדינת ישראל, בית לעם היהודי, מדינה יהודית ודמוקרטית, שיאו של החלום הציוני - חלום השיבה של העם היהודי לארצו, בנייה של מדינה שתיטיב עם העם.

המורה ישאל:

- האם גם אתם, כצברים שנולדו כאן או כישראלים שגדלו כאן, חשים מעורבים ביחס למה שקורה בסביבתכם? בבית הספר, בשכונה, בקהילה?
- האם אתם מרגישים מחויבים למה שקורה או יקרה בסביבתכם?

המורה יאסוף את תשובות התלמידים ויאמר:

המילה דמוקרטיה היא חיבור של שתי מילים: דמוס + קרטוס ופירושה שלטון העם. המשטר הדמוקרטי אמור להתבסס על מעורבות האזרחים ועל האחריות שלנו כלפי המדינה. הבה ונחשוב על המדינה שלנו כמו על פאזל / מצרף אחד גדול העשוי מחלקים קטנים: אם כל אחד מאתנו יחוש אחריות לסביבתו הקרובה, יהיה מעורב ואיכפתי, כך נצליח גם לשמור על המדינה היקרה שלנו ועל הישגיה, וגם לשפר באותם מקומות הטעונים שיפור. אנו חיים במדינה צעירה יחסית, שהיא רק בת 70 שנה, וכבר השגנו הישגים רבים כל כך, ולצידם אנחנו מתמודדים עם לא מעט אתגרים ושאלות.

למורה:

מטרת הפעילות שלפניך היא למנות את ההישגים של מדינת ישראל ושל החברה הישראלית.

המורה יבקש מהתלמידים לעמוד במעגל

המורה יזרוק מעלה כדור ספוג תוך שהוא קורא בשמו של אחד התלמידים ומנחה אותו למנות הישג משמעותי של מדינת ישראל והחברה הישראלית. התלמיד שתפס את הכדור והציג הישג לבחירתו, יקרא בשמו של תלמיד אחר שיצטרך לחזור על ההישג עליו הצביע התלמיד הקודם ולהוסיף הישג נוסף, וכן הלאה.

במידה ואחד התלמידים לא זכר למנות את כלל ההישגים שמנו לפניו, יעבור הכדור לידי תלמי אחר

לאחר שהכיתה מנתה כ-10-8 הישגים, יבקש המורה מהתלמידים לשבת במקומותיהם.

המורה יאמר:

בשבעים שנה הספקנו לעשות דברים רבים ומשמעותיים כל-כך, הגענו להישגים נפלאים ובמובנים רבים אנו משמשים מודל למדינות רבות בעולם.

בצד ההישגים, יש גם אתגרים אותם עדיין לא פיצחנו, יש עוד דברים ליצור, לתקן.

אילו דברים לדעתכם מצריכים שינוי / תיקון / שיפור בסביבתכם הקרובה? בכיתה, בבית הספר, בשכונה? האם ניסיתם פעם לפעול למען שיפור / תיקון הדברים שמניתם? אם כן, ספרו, אם לא, מדוע לא?

המורה יאמר:

ביום הזיכרון לרצח יצחק רבין אנו מבקשים להדגיש את אחד האתגרים החשובים ביותר שעלינו להתמודד עימם- כמדינה וכחברה: מתוך הכאב העצום, הכעס על רצח ראש ממשלה, רק בשל עמדותיו, חשוב לנו להתגייס למען אתגר הסובלנות - הכבוד לאחר, לעמדותיו, לדעותיו, גם אם הן שונות מאוד משלי.

אחד הדברים המרגשים ביותר בחברה הישראלית הוא השונות שיש בה: אנשים רבים שמגיעים מתרבויות שונות, קיבוץ גלויות, חילונים, דתיים, חרדים, יהודים, ערבים, עולים חדשים, ותיקים ועוד ועוד. אנחנו כמו פסיפס עשיר ומגוון, בכדי לשמור על הישגנו ולהוות חברת מופת, עלינו לשאוף להכיר זה את זה, לכבד את זולתנו.

ביום הזיכרון לרצח יצחק רבין חשוב להדגיש את הצורך להכיר את הדעות השונות של הזולת, להקשיב להן, לנסות ללמוד וגם אם בכל זאת לא מסכימים, להמשיך ולחפש את המשותף. נעשה זאת בעזרת הכרזה הבאה.

חלק ב מדרש כרזה

משך הפעילות: 20-30 דקות

המורה יציג את הכרזה באמצעות מקרן או באמצעות תלייתה במרכז הכיתה וינהל דיון בשאלות הבאות:

- מה רואים בכרזה?
- באילו צבעים וצורות בחרה היוצרת להשתמש?
- איזה סמל מוצג בכרזה? את מה הוא מסמל?
- מה ההבדל בין המגן דוד המוצג בכרזה לבין המגן דוד המוכר לנו? (נספח ד)
- מהי לדעתכם משמעותו של המבוך?
- מה המאחד/המשותף לכל מי שהולך במבוך? מהי המסגרת המשותפת לכל הצועדים במבוך?
- מה המשמעות של המגן דוד כמסגרת?
- את מי ואת מה מייצגים לדעתכם הקודקודים של המגן דוד?
- מה לדעתכם הרעיון העומד מאחורי הכרזה?

הילה שפר-חזן מעצבת הכרזה תיארה את מה שהביא אותה לעצב את הכרזה הנוכחית:

"בכרזה שעיצבתי מגן הדוד מסמל את ישראל, והמבוך שבתוכו מסמל את ריבוי הדרכים האפשריות לפתרון של בעיה. כמו בכל מסע - אין רק שביל אחד, דרך אחת המובילה אל היעד, יש דרכים רבות להגיע למטרה. כל אחת מהדרכים הללו משקפת דרך חיים שונה, ואנו כולנו צריכים לזכור לכבד את השונה מאיתנו, להכיר אותו ואת עמדותיו ולזכור שאנחנו כולנו חלק משלם אחד ... חלק ממדינת ישראל, וגם אם נאבדים קצת במבוך - היעד משותף לכולנו - "אנחנו רוצים מדינת יהודים, מדינה ציונית, מדינה דמוקרטית, מדינה חזקה" בדיוק כפי שאמר יצחק רבין באחד מנאומיו".

בעקבות דברי המעצבת:

- כיצד הייתם משלימים את המשפט "אם רק נדע איך להגיע.....?"
- איזה מסר מעבירה הכרזה ביחס להווה וביחס לעתיד של החברה הישראלית?
- מה מקומנו כבני הדור הצעיר במימוש המסר שמעבירה הכרזה?

המורה יאסוף תשובות ויסכם חלק זה:

ביום הזיכרון ליצחק רבין, ובפרט השנה שבה אנו מציינים גם יום הולדת שבעים למדינת ישראל, חשוב שנקיים שיח על אודות החברה הישראלית: על אודות המשותף, אודות היעדים המוסכמים אליהם אנו רוצים להגיע, ואז, להיות קשובים לקולות השונים ולפתרונות השונים.

באחד מנאומיו אמר יצחק רבין:

(אפשר להקרין את הפסקה הבאה או לרשום אותה על גבי גיליון ניר גדול):

"אל תקבלו מוסכמות קיימות, לא בחברה ולא בתחומים אחרים. החברה צריכה לדעת להשתנות. חברה או מדינה שלא משתנה - מתנוונת. המציאות איננה מה שהיה לפני חמישים שנה. ואם יש משהו שצריך לייחד נוער - זו מרדנות נגד מוסכמות. לא מרדנות לשם מרדנות, אלא מרדנות לשם שינוי. קיימו את אשר ראוי לקיים, שנו את אשר ראוי לשנות, והרבה דברים דורשים שינוי"

- מהן הציפיות של רבין מכם, בני הדור הצעיר? איזה תפקיד הוא הטיל עליכם?

המורה יסכם ויאמר:

יצחק רבין הטיל עליכם תפקיד משמעותי של הובלה ושל שינוי. הוא סמך עליכם שתדעו לזהות היטב אילו דברים ראוי לשמר ואילו דברים ראוי לשנות, הוא הניח שיש לכם יכולת לערער על מוסכמות, לחשוב על פתרונות ועל חלופות, שתזהו הזדמנויות ותסתכלו על המציאות ועל והאפשרויות לשפר אותה באופן שונה מזה של דור המבוגרים.

ב- 26.7.1994 במהלך טקס חתימת הסכם השלום עם ירדן אמר יצחק רבין:

"אין לי נכסים, יש לי רק חלומות להוריש לדורות הבאים עולם טוב יותר ומפויס יותר, עולם שנעים לחיות בו. אין זה הרבה מדי."

חלק ג

אם רק נדע איך להגיע

משך הפעילות: 15-20 דקות

המורה יחלק לכל תלמיד צילום של הכרזה בגודל A4 ויאמר (נספח ד):
יצחק רבין ידע שעתידיה של כל מדינה טמון בדור הצעיר, כך למדנו מציטוטים שלו בהם הודגש תפקידכם החשוב בשיפור פני המציאות.
במהלך הפעילות הבאה נרצה לקחת חלק בעיצוב, שינוי ותיקון המציאות בסביבתנו הקרובה, על ידי העלאת מודעות וחשיבה על פתרונות

המורה יחלק לכל תלמיד העתק של הכרזה בגודל A4 (ראה נספח)

המורה יאמר:

כל אחד מכם ודאי הבחין / זיהה בסביבתו הקרובה אתגר או קושי שכדאי לפתור

המורה ינחה כל תלמיד להשלים את המשפט הרשום על גבי הדף: "אם רק נדע איך להגיע..." (ל... פתרון / תיקון האתגר) לאחר שסיימו התלמידים להשלים את המשפט, ינחה אותם המורה להתחלק לקבוצות בנות 4-5 משתתפים: כל משתתף ישתף את חברי הקבוצה באתגר / הקושי שזיהה חברי הקבוצה יתבקשו לבחור אתגר אחד מתוך האתגרים שהוצגו (אתגר שהם רואים בו משמעותי, בר תיקון, מהותי לסביבתם) כל משתתף יתבקש לכתוב על גבי הכרזה שבידיו את האתגר שאותו בחרה הקבוצה ולכתוב דרך פתרון אפשרית. כל חבר בקבוצה יחשוף בפני חבריו את הפתרון שמצא לאתגר / לקושי.

בתום הפעילות הקבוצתית, תשלח כל קבוצה נציג, שיציג בפורום כיתתי, אילו אתגרים או קשיים הועלו בקבוצה, עם איזה אתגר בחרה הקבוצה להתמודד ותדווח על דרכי הפיתרון השונות שהוצעו.

בתום ההצגה, ינהל המורה דיון אודות השאלות הבאות:

- כיצד הכרעתם על האתגר? מה היו השיקולים בבחירתו?
- כמה דרכי פתרון מצאו חברי הקבוצה על מנת להתמודד עם האתגר? על מה מלמד הריבוי?

לסיכום חלק זה יאמר המורה:

מעורבות ועשייה חברתית הן צעד חשוב בשמירה על ההישגים הקיימים שהושגו עד כה, טיפוח סביבתנו וקהילתנו וטיפול באתגרים או ליקויים שעדיין ניכרים. כל דור מביא עימו בשורה ותיקון. מעורבות ואחריות של כל דור ודור, ותרומתו של כל דור למה שקדם לו, יביאו אותנו אל היעד הנכסף.
פעילות זו חיזקה את התחושה כי כל אדם, צעיר ומבוגר, יכול לתרום ולהיות אחראי ומעורב בסביבתו. בנוסף למדנו כי: אנשים שונים מזהים אתגרים / קשיים שונים בהם יש לטפל. כל אחד מאתנו רואה את המציאות בצורה מעט אחרת. לאנשים שונים יש פתרונות שונים לטיפול בקושי או אתגר זהה. כל דרך היא לגיטימית ובפרט שהיא מתחשבת בזולת ומכבדת את הסביבה ואת הקהילה.

חלק ז

עמדות לחוד ומעשים לחוד – מעורבות בחברה הישראלית

משך הפעילות: 20-25 דקות

למורה:

- הפעילות שלפניך עוסקת במעורבות הלכה למעשה ובתועלת (לאינדיבידואל ולקהילה) שניתן להפיק ממעורבות ואחריות קהילתית וחברתית. פעילות המשך זאת מתאימה לשיעור חינוך או כחלק משיח על מעורבות אזרחית.
- לטובת הפעילות יש להשתמש במשפטי העמדות והמעשים המצויים בנספח ד'.

- המורה יבקש מ-15 מתנדבים לעמוד בשורה במקביל ללוח.
- המורה יקריא משפט עמדה וכל תלמיד שמסכים עם העמדה יתבקש לצעוד צעד קדימה.
- בסיום הקראת כל משפטי העמדות יבקש המורה משני תלמידים שצפו במתרחש לסמן בעזרת מדבקות את נקודת הסיום של כל תלמיד.
- המתנדבים יחזרו לנקודת המוצא.
- המורה יקרא משפטי עשייה (נספח ז) הנוגעים למשפטים העמדה.
- מתנדבים שהמשפט רלוונטי לגביהם יצעדו צעד אחד קדימה, בהתאמה למשפטי העשייה.
- לאחר הקראת המשפטים יסמנו שני תלמידים שצפו במתרחש את הפער בין העמדות לבין העשייה, על-פי הסימונים שעל הרצפה.

אם יסתמן פער גדול בין הנקודה שאליה הגיעו התלמידים בתום סדרת השאלות הראשונה לבין סדרת השאלות השנייה,

המורה ישאל:

- על מה מצביע הפער? לעיתים יש אי הלימה בין מה שאנו חושבים על משהו לבין מידת ההתגייסות שלנו עבורו.
- האם הופתעתם לגלות שיש פער?
- במידה והיינו מחליפים את התלמידים שהשתתפו בפעילות בתלמידים אחרים, האם היינו מקבלים תוצאות שונות? מדוע?
- מה לדעתכם מקורו של הפער בין עמדות למעשים?

המורה יקשיב לתשובות התלמידים ויאמר:

לעיתים הפער הזה נובע מהיעדר זמן, חוסר אמונה ביכולתו של היחיד לשנות, סדרי עדיפויות וכו'. (חשוב להדגיש שאין צורך להתבייש או להרגיש באי נוחות). המורה יוסיף כי לעיתים ההשתייכות לקבוצה (צוות פעולה, קבוצת משימה), הידיעה שאתה אינך היחיד שמעוניין לפעול - מחדדת ומחזקת את האמונה ביכולת לשנות, כפי שנאמר "טובים השניים מן האחד" במידה וניכר פער קטן בין הנקודה שאליה הגיעו התלמידים בתום סדרת משפטי העמדות לבין סדרת משפטי העשייה:

המורה ישאל:

- מה ניתן ללמוד מהתרגיל הקטן שביצענו?

המורה יאסוף תשובות מהתלמידים ויחדז את המסר:

יפה לראות שכאשר אכפת לכם מנושא כלשהו, אתם פועלים כדי לשנות ולשפר. מהן לדעתכם התוצאות של התרגיל הזה בכיתות אחרות בארץ שבהן הוא מתקיים? נמקו. האם יש לדעתכם הבדלים? המורה יאסוף את תשובות התלמידים ויאמר: לא תמיד פועלים לשנות את המציאות הסובבת אותנו, גם אנו מזהים את הצורך בשינוי או בתיקון. ייתכן שאם נבין איזו תועלת אפשר להפיק ממעורבות ומעשייה למען הקהילה והחברה, עד כמה גם אנחנו וגם החברה יכולים להרוויח ולהתקדם - הדבר ידרבן אותנו להפגין אזרחות טובה ומעורבות. לא ניתן להפחית מחשיבותה של קבוצה, של עבודת צוות בהקשר הזה - שיתוף והשתתפות הן בסיס לדיאלוג לשיתוף פעולה.

חלק ה העתיד בידיים שלנו

משך הפעילות: 15-20 דקות

המורה ישאל:

- האם יש תלמיד בכיתה שרוצה לספר לנו כיצד פעילות שעשה עבור אחר/ים, בסביבתו הקרובה, שהביאה לשיפור ויצרה שינוי?

המורה יאסוף את התשובות ויאמר:

במדינה דמוקרטית אזרחים שאכפת להם והם מבקשים להשפיע, יכולים לפעול כיחידים או בקבוצות כדי לשנות את מה שחשוב להם. גם אתם כתלמידים יכולים להיות אזרחים אכפתיים ולהשפיע על מה שקורה מסביבכם, למשל כקבוצה, דרך מועצת תלמידים או תנועת נוער, או אפילו כיחידים. אין ספק שהתרומה שלכם לחברה או לקהילה תהיה מאוד מורגשת - בין אם בסיוע לקשישים, באיסוף מצרכים לנוקמים, בניקוי חופים וכו'.

ראינו שרבים מאיתנו מסכימים שצריך לעשות מעשה כדי לתרום ולשפר אך בפועל לא תמיד נוקטים בפעולה.

בסרטון הבא נוכל לראות אילו עוד רווחים או תועלות ניתן להפיק מהיציאה לשטח ומנקיטת פעולה מעשית.

<https://www.youtube.com/watch?v=UhYzjLs8ZJI>

המורה יחלק לכל תלמיד דף ועליו פסקה מספרו של ד"ר סוס (נספח ה מתוך הספר "אם יוצאים מגיעים למקומות נפלאים", עם תום הקריאה ישאל המורה:

- על מה מדבר הקטע?
- מה ניתן להרוויח כאשר מחליטים 'לצאת ולעשות מעשה' למען הקהילה?
- (אמונה בעצמי, רכישה של ידע ומידע חדש על הסובב אותי, יציאה מאיזור הנוחות, כישורי חיים).
- איזה יעד הייתם רוצים להציב ככיתה?
- (מומלץ לעיין ברשימת האתגרים שצינו התלמידים בחלק ד ולפעול על פי אותה רשימה)

המורה יסכם:

באחד מנאומיו אמר יצחק רבין: "אין לי נכסים יש לי רק חלומות להוריש לדורות הבאים עולם טוב יותר, מפויס יותר עולם שנעים לחיות בו. אין זה הרבה מדי".

משפט זה מעביר מסר חשוב לכולנו - לחלום על הטוב, לחתור אליו, לפעול על מנת להשיג את הטוב ולזכור, שהדבר ייטיב עם כולנו.

נספח א

נספח ב

כמה עובדות על יצחק רבין הילד והנער

- כבר בהיותו ילד היה על יצחק רבין לפתח חוש אחריות ועצמאות שכן הוריו נעדרו שעות רבות מהבית מאחר והיו עסוקים רוב הזמן בפעילות ציבורית והוא היה אח בכור לאחותו רחל הצעירה ממנו.
- הוא למד ב"בית חינוך לילדי העובדים" בתל אביב והיה חבר בתנועת הנוער העובד. בגיל 15 התקבל לבית הספר החקלאי "כדורי" בגליל התחתון.
- אולי תופתעו לדעת, שהמנהיג הגדול היה בצעירותו נער ביישן. רבים ממוריו ומחבריו תיארו אותו כנער ביישן וחרוץ מאוד שטיפח חלום להיות מהנדס מים, ובאמצעות הידע המקצועי שרכוש לתרום להתיישבות בארץ.
- חוש האחריות של יצחק רבין וחריצותו היו בין התכונות שהביאו אותו להיות התלמיד המצטיין במחזור שלו, ועל כן עם סיום לימודיו הוצעה לו מלגת לימודים אקדמיים בקליפורניה, באמצעותה יכול היה להגשים את חלומו הפרטי וללמוד הנדסת מים.
- יצחק רבין דחה את המלגה ואת יציאתו ללימודים עם פרוץ מלחמת העולם השנייה בשנת 1939 ובשל החובה שחש להיות חלק מההיערכות לקראתה בארץ ישראל. בתקופה זו כבר השקיע את רוב מרצו באימונים בארגון ה"הגנה", שאליו התגייס עם כמה מחבריו לבית הספר.

נספח ג

ציטוטים מדבריו של יצחק רבין

"תמיד רווחה בבית תחושת השליחות. אין אדם עובד רק כדי לספק את צרכי החומר. העבודה היא ערך בזכות עצמו... העסקנות ... מילוי חובה לטובת הציבור. אחותי ואני ספגנו ערכים אלה."

"אני, ככל צבר ישראלי שגדל בישראל, גדלתי בהכרה שבעצם קיומנו ומעשינו בארץ הננו מגשימים ומניחים יסוד למשהו גדול."

נספח ד

אם אכפת לי אז אני עושה!?

עשייה	עמדה	
אני עושה ככל יכולתי על מנת להשקיע בלימודים	לימודים זה דבר חשוב, גם כי זה בונה את העתיד וגם כי זה מאפשר להגיע למידע חשוב בכל מיני נושאים	1
אני דואג למלא מים בכלים חד-פעמיים עבור בעלי חיים עזובים	כלבים וחתולים עזובים סובלים מאוד בקיץ	2
אף פעם לא אהיה חלק מחרם על ילדים ותמיד אשתדל למנוע חרם אם אהיה מודע לו	חרם על ילדים הוא דבר נורא	3
אף פעם איני זורק אשפה בשטח ציבורי, ואני פועל כדי שדברים כאלה לא יקרו פה (למשל - אעיר לילד/ה שזורק/ת אשפה במקום ציבורי)	מצב החופים בישראל הוא עגום - המון אנשים משאירים שם זבל אחריהם	4
אני מתעניין בחדשות וקורא / צופה בחדשות לפחות פעמיים בשבוע	במדינה דמוקרטית כמו ישראל חשוב להיות מודעים למה שקורה במדינה	5
אף פעם לא אלעג לשונה או לחלש ממני ואני פועל כדי שדברים כאלה לא יקרו פה	לעג לשונים ממש, בוודאי לחלש, זה דבר מזעזע	6
אני אף פעם לא אנהג באלימות כלפי אף ילד וכאשר אהיה עד לאלימות אקרא למבוגר	אלימות בין ילדים בבית הספר, במסיבת כיתה, בכל מקום, היא משהו שאסור שיקרה	7
כאשר אני נוסע באוטובוס אני מיד מפנה את מקומי לטובת קשיש/ה	היחס לקשישים בישראל הוא מאוד לא מתחשב, הם אוכלוסיה שחייבים לעזור לה	8
בטח שאני מכיר/ה את שיטת הבחירות בישראל	במדינה דמוקרטית כולם חייבים להבין איך פועלת המערכת השלטונית	9
הצגתי את עצמי כמועמד/ת למועצת תלמידים	יש דברים שאפשר לשפר בכיתה ובבית הספר	10

נספח ה

בהצלחה! הגיע היום.
אתה יוצא למקומות נפלאים אז שלום.
עם רגליים בנעליים, עם שכל בראש
תמצא את הדרך שלך, אל תחשוש.
אתה יכול ויודע, מוכן ומזומן,
ואתה הוא זה שיחליט לאן.
תסתכל ברחובות מלפנים, מאחור,
יש רחוב שתחליט: "לא כדאי לי לבחור".
עם רגליים טובות, ועם שכל לחשוב,
תיזהר לא ללכת ברחוב קצת לא טוב.
אם בכלל לא תמצא אף רחוב שתאהב -
תעזוב את העיר ותצא למרחב.
אל שטח פתוח לאוויר ולרוח. שם קורים הדברים...
כשיקרה הדבר אל תפחד אל תזיע,
תמשיך ותלך ותראה שתגיע...

(מתוך: "אם יוצאים מגיעים למקומות נפלאים"
מאת ד"ר סוס (בתרגומה של לאה נאור)

המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים
المقر للثقافة والمدنية للحياة المشتركة

22 שנים לרצח יצחק רבין מערך פעילות לתלמידי כיתות א'-ג'

"אם רק נדע איך להגיע"

מטרות

1. להכיר את דמותו ואת פועלו של ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל.
2. התלמידים יבינו שקיימות דרכים שונות להתמודדות עם קושי ולמציאת פיתרון.
3. התלמידים יכבדו את הדרכים השונות לפיתרון קשיים או בעיות, כחלק מההכרה בכבוד האדם.

חלק א' פעילות פתיחה

רבין האיש והמנהיג

- המורה תציג את סיפור חייו של יצחק רבין בליווי המצגת "אבני דרך":
<http://www.rabincenter.org.il/Web/He/Educationalactivities/Kits/22/Milestones/Default.aspx>
- מצורף דף מידע למורה: תחנות בחייו של יצחק רבין. מומלץ לקרוא מכל תחנה משפטים אחדים שיסייעו לתלמידים להתייחס לשאלות הבאות.

המורה תשאל את התלמידים:

- על פי התמונות ודף המידע איזה ילד לדעתכם היה יצחק רבין? (ביישן, שובב, מנומס, סקרן)
- איזה תלמיד הוא היה? (חרוץ, שקדן) ומהם המקצועות שהוא אהב ללמוד? (חקלאות, חשבון, שפה)
- איזה מפקד היה יצחק רבין? (קשוח, נחוש, אמיץ, החלטי)
- רבין מילא תפקידים שונים במדינת ישראל. אילו תפקידים? (שגריר, רמטכ"ל, ראש ממשלה)
- מה היה חשוב לרבין להשיג במדינת ישראל? (יצחק רבין ביקש להשיג מדינה חזקה, מדינה דמוקרטית, מדינת יהודים. בקדנציה השניה שלו כראש ממשלה הוא ביקש להשיג שלום כי ראה בו את אחת הדרכים לחזק את מדינת ישראל).
- מדוע נרצח?

לא כולם בחברה הישראלית הסכימו עם יצחק רבין ועם דרכו, ואדם יהודי אחד, פושע, החליט לנקוט בדרך קיצונית ואלימה ולרצוח את ראש הממשלה כדי לא לאפשר לו להשיג את המטרה שהיתה חשובה לו

חלק ב'

הכרזה שעוצבה לציון 22 שנים לרצח יצחק רבין

1. המורה תחלק לתלמידים את דף הכרזה מצולם על גבי גיליון A4.
2. המורה תבקש מהתלמידים למצוא שלושה מסלולי כניסה ויציאה למגן דוד ולסמן אותם בצבעים שונים.
3. התלמידים יציגו על הלוח את האפשרויות השונות.

מדרש כרזה (תמונה):

המורה תציג את הכרזה שעוצבה לציון יום הזיכרון ה-22 לרצח רבין באמצעות מקרן או באמצעות תלייתה במרכז הכיתה

שאלות לדיון:

1. מה אנו רואים בכרזה?
2. באילו צבעים וצורות בחרה המעצבת להשתמש?
3. מה ההבדל בין מגן הדוד המוצג בכרזה לבין מגן הדוד המוכר לנו? (ניתן להציג את מגן הדוד המוכר לתלמידים, מצוי בנספח מטה)
4. מהי לדעתכם משמעות המבוך?
5. מה לדעתכם הרעיון העומד מאחורי הכרזה? איזה מסר רצתה מעצבת הכרזה להעביר באמצעות הכרזה?
6. מה לדעתכם הקשר בין הכרזה לבין יום הזיכרון ליצחק רבין?

הילה שפר-חזן שעיצבה את הכרזה תיארה במילים הבאות את מה שהביא אותה לעצב את הכרזה הנוכחית:

בכרזה שעיצבתי מסמל מגן הדוד את ישראל, והמבוך שבתוכו מסמל את ריבוי הדרכים האפשריות לפתרון של בעיה. כמו בכל מסע - אין רק שביל אחד, אין רק דרך אחת המובילה אל היעד, יש דרכים רבות להגיע למטרה. כל אחת מהדרכים הללו משקפת דרך חיים שונה, ואנו כולנו צריכים לזכור לכבד את השונה מאיתנו, להכיר אותו ואת עמדותיו ולזכור שאנחנו כולנו חלק משלם אחד ... חלק ממדינת ישראל, וגם אם נאבדים קצת במבוך - היעד משותף לכולנו - "אנחנו רוצים מדינת יהודים, מדינה ציונית, מדינה דמוקרטית, מדינה חזקה" בדיוק כפי שאמר יצחק רבין באחד מנאומו.

• מה אתם חושבים על דברי המעצבת?

• האם אתם מסכימים עם האמירה שלה שיש ריבוי דרכים לפיתרון

בעיות? שיש כמה דרכים מתאימות ונכונות?

• נסו לחשוב על דוגמא מתאימה מחייכם

המורה יאסוף את תשובות התלמידים ויסכם:

ביום הזיכרון ליצחק רבין, ובפרט השנה שבה אנו מציינים גם יום הולדת שבעים למדינת ישראל, חשוב לזכור את דברי יצחק רבין:

"אין לי נכסים (רכוש, עושר), יש לי רק חלומות להוריש לדורות הבאים עולם טוב יותר, מפויס יותר עולם שנעים לחיות בו. אין זה הרבה מדי."

• מה דעתכם על דברים אלה?

